

LUONNOS 12.4.2013

OIKEUSMINISTERIÖN ASETUS OIKEUSAPUPIIREISTÄ SEKÄ OIKEUSAPUTOIMISTOJEN TOIMIPAIKOISTA JA EDUNVALVONTA-ALUEISTA

1 Yleistä

Valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 2 §:n mukaan oikeusaputoimistot sijaitsivat oikeusapupalveluiden alueellisen tarpeen mukaan muodostettavissa oikeusapupiireissä. Oikeusaputoimistolla voi tarvittaessa olla useampi kuin yksi toimipaikka.

Saman säännöksen mukaan oikeusapupiireistä ja oikeusaputoimistojen toimipaikoista säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella. Ennen toimipaikkojen sijaintia koskevien säännösten antamista on kuultava kuntia, joita asia koskee.

Voimassaoleva oikeusministeriön asetus oikeusapupiireistä sekä oikeusaputoimistojen toimipaikoista ja edunvalvonta-alueista on annettu 19.10.2012 (581/2012). Asetuksen mukaan oikeusaputoimistoja on 34 vuonna 2013 (33 vuoden 2014 alusta lukien) ja niillä on toimipaikkoja yhteensä 165. Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa vuosille 2013–2016 on linjattu, että oikeusaputoimistojen määrää vähennetään noin 30 oikeusaputoimistoon vuoteen 2014 mennessä.

Asetusta on tarpeen muuttaa oikeusaputoimistojen toimistoverkoston kehittämisen vuoksi. Koska asetuksen olennainen sisältö on pykälässä, jossa on lueteltu oikeusaputoimistojen toimipaikat, on tarkoituksenmukaista antaa uusi asetus, jolla kumotaan asiassa aiemmin annettu oikeusministeriön asetus. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2014 alusta.

Toimistoverkoston kehittäminen

Oikeusaputoimistojen hallinnollinen yhdistäminen vähentää näiden toimistojen haavoittuvuutta, hallinto kevenee ja henkilöstön työtehtävien järjestelymahdollisuudet lisääntyvät. Muutoksen tavoitteena on keskittää hallintoa, jolloin varsinaiseen oikeusapupalveluun jää mahdollisimman paljon voimavaroja.

Lisäksi esitetään, että uusien muodostettavien oikeusaputoimistojen nimet määräytyisivät lähtökohtaisesti maakuntapohjaisesti, kuten useissa muissakin valtion virastoissa on tehty.

Esityksessä ehdotetaan seuraavia muutoksia:

Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto.

Kankaanpään ja Porin oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Satakunnan oikeusaputoimisto.

Kankaanpään oikeusaputoimiston Ikaalisten toimipaikka esitetään siirrettäväksi Pirkanmaan oikeusaputoimistoon.

Mikkelin ja Savonlinnan oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Etelä-Savon oikeusaputoimisto.

Iisalmen ja Kuopion oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Pohjois-Savon oikeusaputoimisto.

Hyvinkään ja Järvenpään oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Keski-Uudenmaan oikeusaputoimisto.

Kotkan ja Kouvolan oikeusaputoimistot yhdistetään ja muodostetaan Kymenlaakson oikeusaputoimisto.

Lisäksi Lahden oikeusaputoimiston nimi esitetään muutettavaksi maakuntapohjaisesti Päijät-Hämeen oikeusaputoimistoksi.

Muutoksen jälkeen oikeusaputoimistojen määrä vähenisi kuudella. Tässä yhteydessä yhdistettävien toimistojen toimipaikat säilyisivät kuitenkin entisellään.

Yleinen edunvalvonta

Oikeusaputoimistojen tehtäväksi on vuoden 2009 alusta lukien tullut yleisen edunvalvonnan palvelujen järjestäminen. Asiasta säädetään laissa holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä (575/2008). Lain 1 §:n 2 momentin mukaan maa jaetaan edunvalvonta-alueisiin, joista kuhunkin kuuluu yksi tai useampi kunta. Edunvalvontapalveluiden järjestämisestä edunvalvonta-alueella vastaa valtion oikeusaputoimisto. Saman lainkohdan mukaan edunvalvonta-alueista säädetään oikeusministeriön asetuksella.

Yleisen edunvalvonnan osalta oikeusaputoimistoille on määritelty alueelliset toimivaltarajat. Oikeusavun osalta oikeusaputoimistoilla ei sen sijaan ole alueellisia toimivaltarajoja, vaan oikeusaputoimistot voivat antaa oikeusapua riippumatta siitä, minkä kunnan asukas henkilö on.

Oikeusaputoimistojen yhdistymisten vuoksi tulee myös edunvalvonta-alueita tarkistaa yhdistyvien toimistojen osalta.

Esityksen vaikutukset

Muutoksessa asiakkaiden saamat palvelut säilyvät vähintään nykyisellä tasolla. Valtion oikeusaputoimistojen toimipaikat ja niiden henkilöstö säilyvät nykyisinä. Toimipaikkoja ei tämän esityksen yhteydessä lakkauteta eikä henkilöstövähennyksiä tehdä.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

1 § Oikeusapupiirit

Pykälä vastaa sisällöltään voimassaolevaa asetusta oikeusapupiireistä.

2 § Oikeusaputoimistojen toimipaikat

Pykälässä säädetään oikeusapupiireittäin niissä sijaitsevista oikeusaputoimistoista sekä niiden toimipaikoista. Toimipaikoissa otetaan vastaan sekä oikeusavun että edunvalvonnan asiakkaita.

Toimipaikkoja määriteltäessä on otettu huomioon palvelun tarve paikkakunnalla, toimipaikkaverkoston kattavuus ja palvelujen saatavuus, kustannusvaikutukset, toiminnallinen tarkoituksenmukaisuus sekä paikkakunnan erityisolot.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään voimassaolevaa asetusta. Toisen momentin mukaan asiakkaita voidaan ottaa vastaan myös muualla kuin asetuksessa mainituissa toimipaikoissa. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi yhteispalvelupisteet ja laitokset. Asiakkaita voidaan tavata myös videon välityksellä.

Turun oikeusapupiiri

Pirkanmaan oikeusaputoimisto

Kankaanpään oikeusaputoimiston Ikaalisten toimipaikka esitetään siirrettäväksi Pirkanmaan oikeusaputoimistoon.

Ikaalisten toimipaikassa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Ikaalisten kunta siirtyisi Pirkanmaan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen.

Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto

Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Turun ja Varsinais-Suomen oikeusaputoimistoista. Toimipaikat säilyisivät ennallaan eli toimipaikat olisivat Loimaalla, Mynämäellä, Salossa, Somerolla ja Turussa.

Loimaan, Salon ja Turun toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Mynämäellä ja Somerolla järjestetään vastaanotto.

Varsinais-Suomen oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Turun oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Kemiönsaari, Parainen ja Turku, sekä Varsinais-Suomen oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Aura, Kaarina, Koski TL, Lieto, Loimaa, Marttila, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Oripää, Pöytyä, Raisio, Rusko, Salo, Sauvo, Somero ja Tarvasjoki.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Varsinais-Suomen oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Kanta-Hämeen, Länsi-Uudenmaan, Rauman tai Satakunnan oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä neuvotellaan oikeusaputoimistojen henkilöstön kanssa 16.4.2013.

Vaasan oikeusapupiiri

Satakunnan oikeusaputoimisto

Satakunnan oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Porin ja Kankaanpään oikeusaputoimistoista. Toimipaikat olisivat Harjavallassa, Huittisissa, Kankaanpäässä, Kokemäellä, Merikarvialla, Parkanossa, Porissa ja Säkylässä. Kankaanpään oikeusaputoimiston Ikaalisten toimipaikka esitetään siirrettäväksi Pirkanmaan oikeusaputoimistoon.

Yhdistymisen johdosta Kankaanpään oikeusaputoimisto siirtyisi Turun oikeusapupiiristä Vaasan oikeusapupiiriin.

Kankaanpään, Kokemäen ja Porin toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Harjavallassa, Huittisissa, Merikarvialla, Parkanossa ja Säkylässä järjestetään vastaanotto.

Satakunnan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Porin oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori ja Ulvila, sekä Kankaanpään oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Honkajoki, Hämeenkyrö, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kihniö, Lavia, Parkano ja Siikainen.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Satakunnan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan, Rauman tai Varsinais-Suomen oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä neuvotellaan oikeusaputoimistojen henkilöstön kanssa 15.4.2013.

Itä-Suomen oikeusapupiiri

Etelä-Savon oikeusaputoimisto

Etelä-Savon oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Savonlinnan ja Mikkelin oikeusaputoimistoista. Toimipaikat säilyisivät ennallaan eli toimipaikat olisivat Juvalla, Kangasniemellä, Mikkelissä, Mäntyharjulla, Puumalassa, Rantasalmella, Savonlinnassa ja Sulkavalla.

Mikkelin ja Savonlinnan toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Juvalla, Kangasniemellä, Mäntyharjulla, Puumalassa, Rantasalmella ja Sulkavalla järjestetään vastaanotto.

Etelä-Savon oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Mikkelin oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkelin, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumala, sekä Savonlinnan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Etelä-Savon oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Keski-Savon, Keski-Suomen, Lappeenrannan, Pohjois-Karjalan tai Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä on neuvoteltu Mikkelin oikeusaputoimiston henkilöstön kanssa 10.4.2013. Henkilöstö ei vastusta toimistojen yhdistämistä. Savonlinnan oikeusaputoimiston henkilöstön kanssa neuvotellaan 18.4.2013.

Pohjois-Savon oikeusaputoimisto

Pohjois-Savon oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Iisalmen ja Kuopion oikeusaputoimistoista. Toimipaikat säilyisivät ennallaan eli toimipaikat olisivat Iisalmessa, Juankoskella, Kaavilla, Kiuruvedellä, Kuopiossa (2), Maaningalla, Pielavedellä, Rautalammilla, Rautavaaralla, Siilinjärvellä, Suonenjoella, Tervossa ja Tuusniemellä.

Iisalmen, Kuopion, Pielaveden ja Suonenjoen toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Juankoskella, Kaavilla, Kiuruvedellä, Maaningalla, Rautalammilla, Rautavaaralla, Siilinjärvellä, Tervossa ja Tuusniemellä järjestetään vastaanotto.

Pohjois-Savon oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Iisalmen oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä, sekä Kuopion oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Juankoski, Kaavi, Kuopio, Maaninka, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi ja Vesanto.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Pohjois-Savon oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Kainuun, Keski-Savon, Keski-Suomen, Pohjois-Karjalan tai Ylivieskan oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä on neuvoteltu oikeusaputoimistojen henkilöstön kanssa 12.3.2013. Henkilöstö ei vastusta toimistojen yhdistämistä.

Helsingin oikeusapupiiri

Keski-Uudenmaan oikeusaputoimisto

Keski-Uudenmaan oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Hyvinkään ja Järvenpään oikeusaputoimistoista. Toimipaikat säilyisivät ennallaan eli toimipaikat olisivat Hyvinkäällä ja Järvenpäässä.

Yhdistymisen johdosta Hyvinkään oikeusaputoimisto siirtyisi Kouvolan oikeusapupiiristä Helsingin oikeusapupiiriin.

Hyvinkään ja Järvenpään toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla. Nykyinen Järvenpään oikeusaputoimisto hankkii yleisen edunvalvonnan palvelut ostopalveluna.

Keski-Uudenmaan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Hyvinkään oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Hausjärvi, Hyvinkää, Loppi, Nurmijärvi ja Riihimäki, sekä Järvenpään oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Pornainen ja Tuusula.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Keski-Uudenmaan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen tai Länsi-Uudenmaan oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä on neuvoteltu Hyvinkään oikeusaputoimiston henkilöstön kanssa 4.3.2013. Hyvinkään oikeusaputoimiston henkilöstö ei vastusta toimistojen yhdistämistä. Järvenpään oikeusaputoimiston henkilöstön kanssa neuvotellaan 25.4.2013.

Rovaniemen oikeusapupiiri

Ei esitetä muutoksia.

Kouvolan oikeusapupiiri

Kymenlaakson oikeusaputoimisto

Kymenlaakson oikeusaputoimisto esitetään muodostettavaksi Kotkan ja Kouvolan oikeusaputoimistoista. Toimipaikat säilyisivät ennallaan eli toimipaikat olisivat Haminassa, Kotkassa ja Kouvolassa.

Kotkan ja Kouvolan toimipaikoissa on päivittäin henkilökuntaa paikalla.

Haminassa järjestetään vastaanotto.

Kymenlaakson oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen muodostaisivat nykyisen Kotkan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Hamina, Kotka, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti, sekä Kouvolan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueen kunnat Iitti ja Kouvola.

Esteellisyystilanteessa, ellei palvelua voida hankkia ostopalveluna, Kymenlaakson oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluvien edunvalvontapalveluista vastaavat Itä-Uudenmaan, Lappeenrannan tai Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto.

Yhdistymisestä on neuvoteltu oikeusaputoimistojen henkilöstön kanssa 21.2.2013. Henkilöstö ei vastusta toimistojen yhdistämistä.

Päijät-Hämeen oikeusaputoimisto

Lahden oikeusaputoimiston nimi esitetään muutettavaksi maakuntapohjaisesti Päijät-Hämeen oikeusaputoimistoksi, koska nimi kuvaa paremmin oikeusaputoimiston toiminta-aluetta. Valtion oikeusaputoimistojen nimet määräytyvät lähtökohtaisesti yhdistymisten jälkeen maakuntapohjaisesti.

3 § Toimipaikoissa annettavat palvelut

Pykälä on sisällöllisesti sama kuin voimassaolevan asetuksen 3 §.

Pykälässä säädetään, että oikeusaputoimisto määrää työjärjestyksessään, miten usein ja millä tavoin kullakin toimipaikalla otetaan vastaan asiakkaita. Harkinnassa tulee ottaa huomioon alueen asiakas- ja asukasmäärä, aikaisempien vuosien kysyntä sekä

vastaanotosta aiheutuvat kustannukset. Oikeusaputoimisto määrää siten, otetaanko toimipaikassa asiakkaita vastaan päivittäin vai järjestetäänkö asiakkaiden vastaanotto erikseen oikeusaputoimiston määrääminä aikoina.

4 § Edunvalvonta-alueet

Pykälässä säädetään edunvalvonta-alueista. Pykälän 1 momentti on sisällöllisesti sama kuin voimassaolevan asetuksen.

Pykälän 2 momentissa säädetään, minkä kunnan tai kuntien edunvalvonnan järjestämisestä oikeusaputoimistot vastaavat. Momentin sisältö vastaa voimassa olevaa asetusta lukuun ottamatta nyt ehdotettavan asetuksen 2 §:n perustelujen kohdalla esitettyjä muutoksia, jotka johtuvat oikeusaputoimistojen yhdistämisestä. Lisäksi on huomioitu tapahtuneet kuntaliitokset.

5 § Esteellisyystilanteet

Pykälä vastaa sisällöllisesti voimassa olevan asetuksen 5 §:ää. Pykälän 2 momentin sisältö vastaa voimassa olevaa asetusta lukuun ottamatta nyt ehdotettavan asetuksen 2 §:n perustelujen kohdalla esitettyjä muutoksia, jotka johtuvat oikeusaputoimistojen yhdistämisestä